

ЛОГІСТИКА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Розглянуто ключові питання, пов'язані з місцем логістики на підприємстві та значенням удосконалення логістичного забезпечення конкурентного потенціалу шляхом організації відділу логістики.

Ключові слова: логістика, конкурентоспроможність, чинники конкурентоспроможності, фактори конкурентоспроможності, логістична складова конкурентоспроможності.

LOGISTICS AS A FACTOR OF COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE

Abstract. The key issues related to the place of logistics in the enterprise and the importance of improving the logistics of competitive capacity through the organization of the logistics department are considered.

Keywords: logistics, competitiveness, factors of the competitiveness, reasons of the competitiveness, logistic component of the competitiveness.

Розвиток та загострення конкуренції в Україні примушують підприємства все більше уваги приділяти побудові ефективної системи логістики, що дає змогу досягти підприємствам відповідного рівня конкурентоспроможності. Використання українськими підприємствами старих традиційних методів управління функціями постачання, виробництва та розподілу не можуть забезпечити значних конкурентних переваг. Через це вітчизняним підприємствам потрібно впроваджувати до власної системи управління логістику, рівень організації і впровадження якої на підприємстві – це один із визначальних чинників його конкурентоспроможності, оскільки логістика дає змогу задовольнити потреби ринку з мінімальними загальними витратами.

На сучасному етапі ринкової трансформації економіки України торговельні підприємства змушені працювати в умовах, що характеризуються високим рівнем невизначеності зовнішнього середовища, що постійно змінюється, це впливає й на їх внутрішній стан. Тому важливою умовою радикальної зміни економічного середовища стає формування нових підходів щодо управління підприємством на принципах логістики, що сприятиме підвищенню конкурентного положення.

Дослідження, що були проведені на підприємствах, доказують позитивний взаємозв'язок між ефективною організацією логістичних процесів та успіхом у підприємницькій діяльності завдяки розвитку співдружності між всіма учасниками логістичного ланцюга. Кожний товар або продукт має свою власний та унікальний ланцюг постачання. Іншими словами ланцюг постачання описує весь шлях матеріалів, який вони проходять з початку і до кінця. Тобто ланцюг постачання – послідовність дій, що необхідні для задоволення потреб споживачів.

Конкуренція на споживчому ринку посилюється, тому позиція підприємств напряму залежить від того наскільки швидко воно реагує на зміни ринку. На теперішній час існування замкнених підприємств в більшості випадках економічно не виправдане й спричиняє зниження конкурентоспроможності, оскільки вони переповнені найскладнішими бізнес-системами зі великою кількістю процесами. Тому управління ними досить важке завдання. Однією з найбільш сучасних бізнес-моделей, що дозволяє домогтися реальних конкурентних переваг, є аутсорсинг.

Проте, рівень логістичного менеджменту, що досягнуто на вітчизняних підприємствах, як правило, нижчий ніж аналогічного рівня зарубіжних. Для українських підприємств притаманні низькі інвестиції в інформаційні технології, що забезпечують автоматизацію управління логістичними процесами. Одним з видів аутсорсингу є ІТ-аутсорсинг. У практиці ІТ-аутсорсинга, часткова передача функцій, є

найпоширенішим видом послуг. Це дозволяє підприємству приділяти значну увагу індивідуальним запитам організації-замовника або кінцевого споживача, знаходити специфічні рішення, що відповідають конкретним умовам діяльності. Але найголовніше – частковий аутсорсинг дозволяє ефективно використовувати внутрішні ресурси.

Серед логістичних посередників особливе місце займають логістичні провайдери – підприємства, що здійснюють комплекс логістичних послуг на основі аутсорсинга. В основі аутсорсинга логістичних функцій – є прагнення до скорочення логістичних витрат, а також бажання сконцентруватися на основних видах діяльності.

Логістичні функції не є основними в діяльності підприємств, тому залучення послуг логістичного провайдера вигідніше, ніж створювати власну систему розподілу. Важливе значення має скорочення фінансових ризиків, значне скорочення витрат на транспортування, складування, придбання устаткування, утримання фахівців з логістики. Проте, в Україні такий вид послуг тільки розвивається.

В Україні аутсорсинг розвивається не так активно, що пояснюється цілою низкою причин, найпоширенішими серед яких є:

- недотримання прийнятих зобов'язань щодо рівня обслуговування;
- відсутність стратегічного бачення серед управлінського персоналу;
- складність у досягненні зниження витрат;
- зростання цін після встановлення співпраці;
- зниження можливості впливу та контролю щодо функцій, переданих провайдеру;
- відсутність консультативних можливостей, які спираються на знання, тощо. [1]

Доцільність використання логістичного аутсорсингу визначається для підприємства-замовника у таких випадках:

- тісний взаємозв'язок підприємств-виробників і постачальників товарів з підприємствами транспортної галузі;
- можливість для виробника відмовитися від непрофільних видів діяльності (логістика);
- підвищення гнучкості, як відносно розвитку власної організації, так й відносно її діяльності на ринках;
- використання всіх переваг логістичного підходу до управління власною діяльністю без необхідності розвивати власні компетенції в цій сфері;
- зниження загальних витрат, зміна загальних витрат;
- комплексне логістичне обслуговування високої якості, що забезпечує провайдер;
- підвищення якості послуг для кінцевого споживача, що позитивно відображається на іміджі підприємства замовника тощо.

Концепція логістичного аутсорсингу сприяє формуванню стійких довгострокових зв'язків та стратегічного партнерства у відносинах між всіма зацікавленими сторонами: виробником, кінцевим споживачем та постачальником. При впровадженні логістичних принципів на вітчизняних підприємствах необхідно приділити увагу наступним ключовим моментам. Перш за все, застосування логістичного аутсорсингу дозволить підвищити організаційно-економічну стійкість підприємства на ринку, оптимізувати ресурси підприємства (матеріальні, фінансові, трудові). Особливо це важливо в умовах економічної кризи.

По-друге, принципи та методи логістики направлені на прийняття оптимальних рішень щодо мінімізації загальних логістичних витрат підприємства, скорочення всіх видів витрат, пов'язаних з управлінням матеріальними потоками, витрат на транспортування, управління замовленнями та запасами. Все це сприяє зменшенню ризиків підприємства, дозволяє звільнити фінансові кошти на додаткові інвестиції у новітні технології, маркетингові дослідження тощо.

В економічній літературі багато уваги приділяється вивченню конкурентоспроможності підприємств, а саме її складових та факторів. Під. складовими розуміють компоненти, що встановлюють досягнутий рівень конкурентоспроможності, а під фактором – причини, які впливають на окремі складові конкурентоспроможності, здатні погіршити чи покращити загальні її результати.

Таблиця 1. Складові та фактори конкурентоспроможності підприємства [3]

Складові конкурентоспроможності підприємства	Фактори конкурентоспроможності підприємства
<p>1. Виробництво:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вартість виробництва, витрати, ступінь залежності від ресурсів, їх взаємозамінність; – технологія ступінь освоєності, можливість осучаснення; – номенклатура продукції, асортимент, якість, стабільність випуску (залежність від кон’юнктури) 	<p>1. Державна політика:</p> <p>1.1. Зовнішня:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ступінь участі країни у світових інтеграційних процесах; <p>1.2. Внутрішня:</p> <ul style="list-style-type: none"> – напрямки зовнішньої політики; – пріоритет розвитку країни; – стабільність обраного курсу
<p>2. Ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> – матеріальні достатність, якість, рівень витрат на постачання і зберігання, залежність від постачальників, відходи виробництва; – трудові достатність, рівень професіоналізму (освіта, досвід, рівень класифікації); – інформаційні наявність баз даних, можливість постійного оновлення, ступінь освоєння сучасних інформаційних технологій. 	<p>2. Соціальні умови:</p> <ul style="list-style-type: none"> – структура робочої сили; – рівень підготовки фахівців; – співвідношення між категоріями працівників; – ціна робочої сили; – рівень зайнятості; – культурний рівень розвитку суспільства.
<p>3. Виробничий потенціал:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основні виробничі фонди сучасність, ефективність виконання, наявність вільних потужностей, можливість швидкого їх залучення, здатність до переорієнтації відповідно до потреб ринку. 	<p>3. Економічні умови:</p> <ul style="list-style-type: none"> – середній рівень зарплатні в галузі, економіці загалом; – податки і пільги; – інвестиційний потенціал країни; – рівень розвитку окремих галузей; – частка наукоємної продукції в експорті країни.
<p>4. Управління:</p> <ul style="list-style-type: none"> – організаційна структура – можливість швидкої передачі управлінського рішення до виконання, контрольованість; – керівний склад професіоналізм, авторитетність, довіра; – стабільність обраного курсу. 	<p>4. Природно-ресурсний потенціал:</p> <ul style="list-style-type: none"> – рівень забезпечення економіки власними природними ресурсами; – рівень від’ємного екологічного навантаження; – стан водних ресурсів.
<p>5. Фінансування:</p> <ul style="list-style-type: none"> – співвідношення власних, залучених і позичкових коштів; – можливість швидкої мобілізації значних сум; – доступність і стабільність фінансування; – можливість щодо інвестування інноваційних проектів. 	<p>5. Правове середовище:</p> <ul style="list-style-type: none"> – гармонійність законодавчої бази, спрямування на розвиток; – дієвість нормативних актів.
<p>6. НДДКР:</p> <ul style="list-style-type: none"> – наявність власної лабораторії для контролю за якістю сировини, продукції, відходів; – розроблення нової продукції; – раціоналізація виробництва. 	<p>6. Монополізація економіки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – загальний рівень концентрації продавців; – антитрестове регулювання; – вертикальна інтеграція.
<p>7. Маркетинг:</p> <ul style="list-style-type: none"> – дослідження ринку і конкурентів; – розповсюдження виробленої продукції (користування наявними мережами, створення власної мережі і т.д.); – підготовка інформації про потреби ринку щодо випуску продукції; – ефективність рекламних заходів (своєчасність, витратність, результативність). 	<p>7. Товарні ринки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – структура галузевих ринків; – ємність товарних ринків; – вибагливість покупців; – стандартизація товарів; – стійкість позицій лідера.

Розмежування складових та факторів конкурентоспроможності дає можливість глибше зрозуміти сутність та значення конкурентоспроможності підприємства. Аналізуючи вищеподані складові, спостерігаємо присутність характерних рис логістики, а саме: вартість виробництва, витрати, ступінь залежності від ресурсів, їх взаємозамінність, наявність вільних виробничих потужностей, можливість швидкого їх залучення, здатність до переорієнтації відповідно до потреб ринку, ступінь освоєності технологій виробництва, можливість осучаснення, номенклатура продукції, асортимент, якість, стабільність випуску (залежність від кон’юнктури), достатність матеріальних ресурсів, якість, рівень витрат на постачання і зберігання, залежність від постачальників, відходи виробництва. Саме тому доцільно, виділити логістику як окрему складову конкурентоспроможності підприємства.

Побудова вітчизняних складських терміналів буде найбільш характерним явищем для тих регіонів України, де утримання власного складу пов'язано з великими витратами та існує значна кількість потенційних клієнтів. Очевидно, такий шлях розвитку складської логістики поряд із осучасненням існуючих складських площ та побудовою нових сучасних складів притаманний насамперед потужним підприємствам, які регулярно потребують великих обсягів послуг зі зберігання та які є чутливими до збоїв у логістичних ланцюгах постачання і збуту, а отже – збоїв на складах. [2]

Проаналізувавши результати впровадження логістичного аутсорсингу, слід виділити такі аспекти:

- аутсорсер має необхідні ресурси, що дозволяють реагувати на збільшення попиту або інші зміни ринкової кон'юнктури ;
- аутсорсер надає підтримку при виведенні на ринок нового товару через власну дистрибутивну мережу;
- аутсорсер забезпечує повний моніторинг логістичного ланцюга, що відповідає інтересам кінцевого споживача й дозволяє уникнути витрат, пов'язаних зі збоями в постачаннях;
- аутсорсер несе відповідальність за безперебійне функціонування мережі й виконання логістичних операцій на умовах, визначених контрактом;
- відсутність необхідності у розширенні штату підприємства;
- аутсорсинг дозволяє працювати за графіком.

Логістика є тим інтеграційним ланцюгом, що здатний покращити взаємодію між такими базовими функціональними сферами, як постачання, виробництво, маркетинг, дистрибуція, управління продажами, а логістичний менеджмент підтримує системну стійкість фірми на ринку, стирає протиріччя між маркетингом, виробництвом, фінансами та оптимізує міжфункціональні внутрішні рішення.

Отже, на базі логістичного підходу до управління конкурентоспроможністю створюються нові джерела конкурентних переваг підприємства, які базуються на низьких витратах. З цієї причини належні зміни в логістичній стратегії впливають на економічні результати роботи підприємства і роблять внесок в створення їх довгострокової життєздатності. При цьому, за рахунок дії її окремих заходів, відбувається посилення ключових характеристик роботи підприємства. Тому, підвищення конкурентоспроможності через результат логістики - процес постійний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Сучасні тенденції розвитку європейського ринку логістичних послуг. URL: <http://docplayer.net/40230062-Suchasni-tendenciyi-rozvitk...autsorsing-4-pl.html>
2. Передумови розвитку логістичних послуг на вітчизняному ринку. URL: <http://translogistics.com.ua/archive/63/number10>
3. Логістична складова конкурентоспроможності підприємства. URL: http://vlp.com.ua/files/57_2.pdf

Безсмертна Оксана Владиславівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. e-mail: bezsmertna@vntu.edu.ua

Лук'янов Ростислав Русланович - студент групи П-176, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, e-mail: fm.lukyjanov.p17b@gmail.com

Oksana Bezsmertna - PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa.

Rostislav R. Lukyanov - student of the Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia